

URBAN RUMORS

URBAN RUMORS

martien van beeck

Photography, like alcohol, should only be allowed to those who can do without it. Walter Sickert.

[FREEZING]

The absolute point of view is a point of interiority which can never be externalized, a point from which we always look from inside out, a point we cannot possibly leave, a point from which we are unable to see ourselves but can only observe others – in a word, a point at which we can be nothing but voyeurs.

Miran Božovič, in *The Man Behind His Own Retina*

COIFFURE
RAOUL

FREEZING

POUSSEZ
DAUVEN
OUVERT DU L. AU V.
OPEN VAN M. TOT V.

27

FREEZING

HAIRCARE FOR MEN

FREEZING

HAIRCARE FOR MEN

FREEZING, achteraf gezien.

1

FREEZING is niet alleen wat haargel doet met haar, het is ook wat een fotoestel doet met de wereld.

2

Er is een groot contrast tussen de bovenste en de onderste helft van het beeld. In het bovenste deel van het beeld is er weinig te beleven behalve de slordig gekleefde tekst 'COIFFURE RAOUL' en het paars gekleurd glas. Het onderste deel van het beeld daarentegen is overladen met informatie; allerlei teksten, posters, een behang met een landschap, de kapper met een klant, reflecties, gelig licht, enz.

3

De ruimtelijkheid in de foto is complex. De posters die zich bevinden in het vlak gevormd door het raam en de deur, wisselen ritmisch af met elementen die zich in de diepte van de situatie bevinden: een wasbekken, kapper en klant, een klok, een bureau met een beeldje, stoelen en een plant. Daartussen wordt nog twee keer een extra ruimte gesuggereerd: de fictieve ruimte van een meer met bergen in het behang achter de kapper en de diepte van de 'echte' buitenwereld achter het raam rechts. Overal in de foto wijzen reflecties in het glas terug naar de onzichtbare ruimte achter de fotograaf.

4

Er schuilt enige ironie in het verschil tussen de 'hippe' kapsels die op de posters worden aangeprezen en het feit dat zowel de oude kapper als zijn klant, allebei bijna kaal zijn.

5

Ik hou van teksten in foto's, vooral als ze samen een absurde mix vormen: COIFFURE RAOUL, FREEZING, POUSSEZ, DUWEN, OUVERT DU L. AU V. OPEN VAN M. TOT V., 27, FREEZING, HAIRCARE FOR MEN, FREEZING, HAIRCARE FOR MEN.

6

Het porseleinen beeldje op het bureau toont exact dezelfde scène als die die zich afspeelt tussen de 'echte' kapper en zijn klant (ill. 11).

7

Er hangen vier reclameposters voor 'haircare' op de ramen en drie van de vier jongens kijken de toeschouwer recht aan. Enkel de jongen op de poster in het midden kijkt weg en net op zijn voorhoofd reflecteert het flitslicht. De jongen is in de poster van bovenuit gefotografeerd en hij kijkt links boven uit het beeld, alsof hij iets 'ziet'. Zijn blik, het licht dat van zijn voorhoofd straalt en zijn strakke zwarte T-shirt, in combinatie met de filmische camerahoek, maken de jongen tot een vreemde ruimte reiziger met 'Star Trek' allures.

8

De reflectie van het flitslicht in het glas van de kapperszaak, creëert een opvallende, storende vlek in de foto. Er is al veel geschreven over 'vlekken die terugkijken' ¹ en ik denk zelf ook aan enkele merkwaardige 'artistieke' voorbeelden. De film 'Blow up' van Antonioni draait rond een mysterieuze vlek in een foto. Als de fotograaf in de film grofkorrelige uitvergrotingen van de vlek maakt, blijkt de vlek het hoofd van een lijk te zijn. Er is het afvoerputje van de douche, na de moordscène in 'Psycho' van Hitchcock, of het oranje puntje van Thorwalds brandende sigaar dat oplicht in het donkere raam in 'Rear Window'. In 'The Day the Earth

¹ Bijvoorbeeld: Miran Božovič in het hoofdstuk 'The Man Behind His Own Retina' in Slavoj Žižek (ed.) 'Everything you always wanted to know about Lacan...but were afraid to ask Hitchcock', London, 1992

ill. 11 Detail uit FREEZING (zie pagina 47)

Stood Still' schiet een robotachtige alien dodelijke stralen vanuit een zwarte streep in zijn helm (ill. 12) en er is ook het meedogenloze rode oog van HAL, de computer in '2001, A Space Odyssey van Kubrick' (ill. 13). Vlekken in kunstwerken kunnen dus vrij boosaardig zijn en het is daarom niet verwonderlijk dat de curator die mijn foto bekijkt tijdens een meeting in Parijs, geïrriteerd is door de flitsvlek in mijn foto: *'Why on earth did you use a flash? Look it is reflecting in the window and it ruins your picture!'* En het stoort de curator alleen maar meer als ik zeg dat ik storende vlekken in foto's best wel interessant vind.

9

De foto van de kapperszaak kan gelezen worden als een ironische commentaar op "Picture for Women" van Jeff Wall.² Waar in "Picture for Women" de lens van de platencamera te zien is in het midden van het beeld, is in de foto van de kapperszaak de reflectie van de flits te zien. Fotografische lenzen die zichzelf fotograferen zijn een speciaal soort vlekken, want symbolisch beladen; in een foto stellen ze zichzelf voor als een zwart gat waarin 'registreren' en 'kijken' versmolten en verzvolgen worden. Maar ook reflecties van flitslicht in een foto worden wel eens autoreferentiëel geduid. *'In deze lichtvlek zet de fotografische act zichzelf te kijk.'*³

In de foto van Wall kijkt een vrouw die links in beeld staat, via de 'echte' spiegel (die we zelf niet zien, want heel de foto valt samen met de spiegel) naar de camera, en de fotograaf die rechts staat, kijkt via de spiegel naar de vrouw. Wij als toeschouwer staan recht voor het gebeuren. Enige analogie met de foto van de kapperszaak is duidelijk. Hier staan we dwars op het gebeuren. We zien dat de klant via de buffetspiegel (die we zelf niet zien) en zo via de spiegel die door de kapper wordt opgehouden, naar zijn eigen achterhoofd kijkt. Ondertussen kijkt de kapper via de voor ons onzichtbare buffetspiegel naar de reactie van de klant.

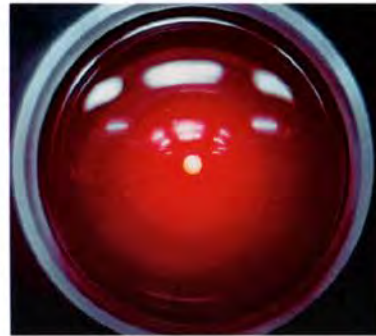
In 'Picture for Women' worden een aantal lege stoelen weerspiegeld die zich in de ruimte achter het gebeuren bevinden. Het lijkt alsof ze daar neergezet zijn voor ons, toeschouwers, om rustig naar de foto te kunnen kijken. Ook in de kapperszaak staan twee stoelen, bekleed met schreeuwerig rood. Ze staan er voor mogelijke klanten maar al de keren dat ik langs de kapperszaak wandelde, heb ik niet één keer een wachtende klanten op de stoelen zien zitten. De stoelen staan er voor ons, om naar het gebeuren te kijken.

² Een recent boek over dit werk is: David Company, *Jeff Wall, Picture for Women, one Work*, London, 2011

³ Frank Vande Veire, *Blinde autoreferentialiteit*, in *De Witte Raaf* # 80, juli 1999, § 47. www.dewitteraaf.be

ill. 12 Still uit 'The Day the Earth Stood Still',
Regie Robert Wise, 1951

ill. 13 HAL. Stil uit '2001: A Space Odyssey',
Regie Stanley Kubrick, 1968

ill. 14 Detail uit FREEZING (zie pagina 47)